

Aan de vergetelheid ontrukkt (8)

Johannes Verhoef (1928 - 1948)

Johan Bakker

Griftenstein 2, 3621 XK Breukelen

Een Indië-veteraan overhandigde mij in 1997 een fotokopie van een bijna 50 jaar oud overzicht van in Nederlands-Indië gevallen militairen. Dergelijke officiële publikaties verschenen in de jaren 1946 - 1949 regelmatig in de Nederlandse media. Het bericht dat ik ontving, droeg als opschrift "Den Vaderlant ghetrouwe - blijf ick tot in den doet", en daaronder "De Nederlandse Strijdkrachten leden in de periode 19 - 30 Januari 1948 de volgende verliezen". Onder nr. 344 staat daarin vermeld: "Soldaat J. Verhoef (Leg. Nr. 280531000) afkomstig uit Ruwiel, post Nieuwersluis; gesneuveld op 28 januari 1948". Het onderschrift onder de totale lijst luidt: "Eerbiedig gedenken wij deze mannen, die vielen voor Vorstin en Vaderland. Hun offer zij niet tevergeefs gebracht."

Johannes (roepnaam Jan) Verhoef werd geboren op 31 mei 1928 in de toenmalige Gemeente Ruwiel, op het adres Ter Aa 33; thans is dat Van Reede-straat 4, Nieuwer Ter Aa.

Jan Verhoef was de zoon van Johannes Verhoef en Cornelia van Heeringen. Hij had een zuster Helena (Lenie) en een broer Willem (Wim), die op jonge leeftijd is verdronken. Op de dag dat de ouders het bericht ontvingen dat Jan was overleden, was die morgen hun vierde kind, Willem Johannes (Willem-Jan), geboren.

Jan Verhoef trad op 15 september 1945 in dienst bij de Koninklijke Landmacht als oorlogsvrijwilliger (O.V.W.-er). Hij diende bij het 1ste Bataljon 5de Regiment Infanterie, afgekort 1-5-RI. De eerste oefeningen kreeg hij onder zware en moeilijke omstandigheden op de Wezeperheide. Op 5 november kwam prins Bernhard het bataljon inspecteren en sprak hij hen toe.

Jan vertrok met zijn bataljon uit Nederland op 7 november 1945 en kwam via Ostende op 8 november in Engeland aan. Op 25 november van dat jaar vertrok hij per ms. "Johan van Oldenbarnevelt" uit Engeland, waarna hij op 4 december de keerkring passeerde en op 26 december op Malakka aankwam. Op 29 maart 1946 vertrok hij weer van Malakka om op 3 april in Nederlands-Indië te arriveren.

Afb. 1. Jan Verhoef, in tropenkleding, 1946, 18 jaar oud (uit Gedenkboek 1945 - 1948, 1e Bataljon - 5e Regiment Infanterie, blz. 61).

Onderweg had zijn bataljon de naam Krokodillen of Boeaja's gekregen. Volgens een van de vele geruchten, waaraan het soldatenleven steeds zo rijk was, zou dat bataljon na aankomst Soerabaja, de Krokodillenstad, als standplaats krijgen. Dat bleek onjuist, maar het had de mannen wel een naam en een mouwbadge opgeleverd. Andere bataljons van dezelfde brigade stonden bekend als de Watermannen of de Friezen.

In Batavia konden Jan Verhoef en zijn makkers even wennen en werd de bewapening aangevuld. Na een week werd zijn bataljon met Dakota's overgevlogen naar Tjimahi, van waaruit de controle over Bandoeng van de Engelsen werd overgenomen en de eerste ervaringen met gewapende acties werden opgedaan. Eind juli volgde een verplaatsing naar Padalarang, van waaruit ze de colonneweg Batavia - Bandoeng moesten beveiligen. Na ruim twee maanden gingen ze naar Buitenzorg. Vervolgens deden ze dienst op de Tjiheavlake, waren ze weer in Tjimahi, werd deelgenomen aan de politio-nale actie van 21 juli tot 5 augustus en moesten ze rust brengen in het Regentschap Banjoemas.

Op 28 januari 1948 sneuvelde Jan Verhoef bij kampong Lingapoera; op 29 januari werd hij te Banjoemas ter aarde besteld. Jan is later herbegraven in Bandung op het Nederlands Ereveld Pandu, Vak VI, grafnummer 359. In juli 1949 repatrieerden de overlevenden van zijn bataljon.

Postuum is aan Jan het Ereteken voor Orde en Vrede met de gespen [= onderscheidingen] 1946, 1947 en 1948 toegekend. De onderscheidingen met bijbehorende oorkonde zijn aan zijn vader aangeboden.

Jan Verhoef is een van de gevallen waarvan de naam vermeld staat op het gedenkteken dat op 3

mei 2000 in het Tinus de Witplantsoen te Breukelen werd onthuld.

Bronnen

- Gesprek met de heer P.A. Barendrecht te Breukelen, juli 1997.
 Gesprekken met mevrouw H. van 't Wout-Verhoef te Gorinchem, september en oktober 1997.
 Ministerie van Defensie, 's-Gravenhage, gesprek en brief 8 september 1997.
 Ministerie van Defensie, Kerkrade, brief 13 oktober 1997.
 Oorlogsgravenstichting, 's-Gravenhage, brief 25 september 1997.
 Gedenkboek 1945 - 1948 1e Bataljon - 5e Regiment Infanterie, 1951, Uitgeverij Oosterbaan & Le Cointre, Goes, 123 blz.

Gedenktekens voor gevallen voor vrede, vrijheid en democratie onthuld

In de middag van woensdag 3 mei 2000 werden in Breukelen en Kockengen de gedenktekens voor de gevallen voor vrede, vrijheid en democratie onthuld, waartoe de Historische Kring Breukelen en de Vereniging Veteranen Breukelen het initiatief hadden genomen. De plechtigheid begon met een bijeenkomst in de raadszaal van de Gemeente Breukelen. Heel velen wilden daar graag bij aanwezig zijn, vooral uit de kring van de nabestaanden, zodat helaas terughoudendheid nodig was bij het sturen van uitnodigingen.

In zijn openingswoord sprak burgemeester W.F.E. baron van der Feltz van "een belangrijke, zo niet historische, gebeurtenis voor zijn gemeente: de onthulling straks van het nieuw geplaatste monument in de kern Breukelen en de nieuw aangebrachte plaquette in Kockengen, waarop de namen staan vermeld en in herinnering worden gehouden van diegenen die sinds het begin van de Tweede Wereldoorlog voor ons in hun strijd voor een goede en rechtvaardige samenleving hun leven hebben moeten geven. Gedenktekens ook om ons er aan te helpen herinneren dat zoiets, zo'n niets ontziend geweld, ons niet meer mag overkomen. Daarmee zijn het tevens punten van bezinning". Hij wees op de behoefte die op diverse plaatsen in den lande nog steeds gevoeld wordt aan dergelijke herkenings- en herdenkingspunten. "Men kan misschien zeggen, dat we onszelf als gemeenschap op dit punt wat te kort hebben gedaan en ons een mogelijkheid hebben ontnomen om voor onszelf stil te staan bij wat is gebeurd en om te denken aan degenen die zich zo voor ons hebben ingezet. Die als het ware de tol

hebben betaald voor wat we met z'n allen nu kunnen incasseren. Naast het blijvend aanwezige verdriet past ons daarom ook dankbaarheid. Met de beide gedenktekens geven we daar uiting aan."

Zonder iedereen bij name te noemen, bedankte hij namens het gemeentebestuur allen van harte die zich zo intensief voor dit project hebben ingezet.

De voorgeschiedenis

Sprekend namens de besturen van Historische Kring Breukelen en de Vereniging Veteranen Breukelen, vatte Arie A. Mante in heel kort bestek de ontstaansgeschiedenis samen van de beide gedenktekens.

"Al tegen het eind van de jaren 1980 is de Historische Kring Breukelen, door signalen uit de achterban, gaan nadenken over een gedenkteken voor de gevallen. Diverse leden van de Kring wilden graag dat alle namen van Breukelse gevallen officieel in de herinnering zouden worden gehouden. De uitvoering verliep aanvankelijk traag. Er moest veel onderzoek worden gedaan om de lokale geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en de jaren daarna goed in beeld te krijgen en de gebeurtenissen rond bepaalde personen te achterhalen.

Binnen de Historische Kring stuitte we toen ook op de moeilijkheid om voor iedereen aanvaardbare criteria vast te stellen aan de hand waarvan bepaald kon worden welke namen wel en welke niet op het gedenkteken moesten komen.

Bovendien werd Kockengen per 1 januari 1989 deel van de Gemeente Breukelen. Die kern had eveneens een